

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 134 stemmer; 10 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om ændring i lov om midlertidig regulering af boligforholdene.

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 126) findes i tidenden sp. 7567).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 136 stemmer; 11 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om ændring i lov om leje.

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 127) findes i tidenden sp. 7567).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges med 136 stemmer mod 11.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden (sidste) behandling af forslag til folketingsbeslutning om diplomatisk forbindelse med Nordvietnam [af Gert Petersen m. fl.].

(Første behandling af forslaget til folketingsbeslutning (nr. XVIII) findes i tidenden sp. 4230, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 2795).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Sagen sattes til forhandling.

Frode Jakobsen: Det er en stor skuffelse, at det ser ud til, at folketingets flertal ikke vil vedtage det forslag, som vi behandler. Det havde vi haft grund til at vente efter tidligere radikale udtalelser, især udtalelser fra den nuværende kulturminister.

Udenrigsministeren sagde ved første behandling, at det hele tiden har været en erklæret dansk udenrigspolitik at arbejde for fred i Vietnam. Hvad kan man gøre for det, og hvad har vi gjort? Det er kommet dertil, at vi kan ikke gøre andet for fred i Vietnam end at lade amerikanerne forstå, hvad vi mener om den krig. Det har vi gjort, siger udenrigsministeren. Samtidig giver udenrigsministeren som begrundelse for, at vi ikke kan anerkende Nordvietnam, at det ville blive udlagt som en politisk stillingtagen til fordel for den ene part. Hvordan kan vi have gjort vores stilling klar og samtidig sige, at vi må ikke gøre det og det, for det ville være at tage stilling?

Jeg spørger de radikale: er de endnu ikke kommet dertil, at de tør tage stilling, at de tør erkende, at det er et lille, fattigt folk, der kæmper for sin selvstændighed mod en knusende overmagt? Hvis det også er de radikales begrundelse, at vi skal undgå at tage stilling for den ene part imod den anden part, ja, så har vi et nyt frisk eksempel på de radikales bevægelse baglæns.

Der er rundt om i verden og her i Danmark sket en grundig omvurdering af krigen i Vietnam. Har de radikale da gjort den modsatte bevægelse? Krigen i Vietnam blev engang kaldt en del af forsvaret for den frie verden. I dag er det kun outsiders, der endnu kan føre en sådan tale, for sandheden er jo, at selv USAs ledere har erkendt,

[Frode Jakobsen.]

hvilket formidabelt fejltrin denne krig har været. Amerikanerne står heller ikke i Vietnam, fordi de mener, at det er klogt eller rigtigt, men fordi de ikke ved, hvordan de skal slippe ud igen uden at tabe ansigt alt for meget. Men strider det ikke imod vore ideer om demokrati og menneskeværd, at titusinder af mennesker bliver slået ihjel, for at nogle politikere i et andet land kan bevare deres prestige?

Men denne krig skrider ikke bare om umenneskelighed; den er det, som nogle synes er værre, en politisk dumhed. Den skulle være et værn mod kommunisme. Jeg husker den beskæmmende erklæring fra NATOs ministerråd, det var vel i 1952, hvor franskmændenes krig blev anerkendt som et værn for vestens demokratiske idealer. Hvilken karikatur er man så ikke kommet ud i? Det skulle være et værn mod kommunisterne. Det er den krig, der har givet kommunisterne deres chance. Det skulle være et værn mod kineserne. Det er den krig, der har givet kineserne deres chance over for et vietnamesisk folk, som altid har været på vagt over for kæmpenationen i nord.

Det er ikke det, der er til debat, er der måske nogen der tænker. Jo, for det er dem, som sidst har villet indse disse fejltagelser, ja, det er dem, som ikke rigtig har indset dem endnu, som vil forhindre, at dette forslag bliver vedtaget. Dette forslag er en konsekvens af, at Danmark har indset, hvad der er en forstandig politik, og hvad der er strudsepolitik i denne sag, hvad der er ret, og hvad der er uret i denne krig. Det er en vigtig sag, også for os selv.

Siden krigen er der ingenting, som har rystet ungdommens tillid til det, som vi står for, så meget som krigen i Vietnam, tilliden til Amerikas demokrati, til vort vestlige demokrati, til alle vore pæne ord om menneskerettigheder. Der er ingenting, som har skabt så meget ungdomsoprør som denne ulykkelige krig, så megen bitterhed blandt idealistiske unge. Den har naturligvis også drevet mange ud i ekstremistiske positioner, som ingen kan forsvare, drevet mange ud, hvor de udnyttes af kræfter, hvis formål ikke har noget med demokrati at gøre, men det er for en stor del vores egen fejl. Det vil ikke hurtigt blive glemt, men des hurtigere

vi slår vores nye erkendelse fast, des klarere vi drager konsekvensen, des større er da chancen.

Denne krig har slået dybe sår; jeg tænker ikke bare på det, som vi ved alt for godt, de ufattelige menneskelige lidelser i et fattigt land langt herfra; den har slået dybe sår i Danmark, i tilliden mellem generationerne, i tilliden hos idealistiske unge til de pæne, agtværdige mænd, som udøver magten. Er det den troværdighed, som det radikale venstre endeligt har givet afkald på? Vietnamkrigen har været dyr, også på andre poster end milliarderne af dollars, de hundrede tusinder af dræbte og lemlestede, de sultende, hvis rismarker er blevet brændt. Vietnamkrigen er vel den stærkeste enkeltfaktor i den vestlige verdens krise.

Vi kan ikke standse den krig, men måske dog yde et lille bitte bidrag dertil. Og én ting kan vi i hvert fald: genskabe troværdigheden til vor egen holdning, genskabe de unges tillid til, at det ikke er humbug, når vi taler om menneskers ligeret, om lige-værd, hvad enten de mennesker hører til den såkaldte kristne kulturkreds eller hører til en helt anden verden.

En af de ting, som vi kan gøre i dag, er at sige det endnu tydeligere og endnu klarere til amerikanerne — og det er nødvendigt —: den krig, I fører, er en uintelligent krig; hvis den ikke bliver standset, så fører den os alle i fordærv, fører til, at hadet slår op over os en dag, de farvedes had til de hvide, de sultendes had til dem, der har mad nok.

De fleste indser, at det var et tryk udefra, fra USAs allierede, som var med til at standse bombardementerne af Nordvietnam. Hvorfor skulle så et tryk udefra, fra USAs allierede, ikke kunne påvirke USA også med hensyn til det næste skridt, fred?

Snart siger man, at anerkendelse af Nordvietnam ingenting betyder, snart, at den vil gøre nordvietnameserne så overmodige, at de ikke længere ville være til at forhandle med. Begge dele kan ifølge logikkens love ikke være rigtige, men begge dele kan godt ifølge logikkens love være forkerte, og det er jeg overbevist om at de er. For det er barnagtigt at tro på, at de folk, som har kæmpet og lidt igennem 25 år, som har blødt og sultet, at de skulle blive mere hård-

[Frode Jakobsen.]

nakkede, endnu mere ubøjelige, fordi Danmark og Sverige giver dem et opmuntrende ord.

Men skulle det ikke have virkning, at vi siger til USA: vi har set jer, amerikanerne, som vore ledere, som ledere for det, som vi måske med for megen selvglæde har kaldt den frie verden, men det lederskab er i fare, for vi kan ikke følge jer i den krig; vi anser den for ond, vi anser den for dum?

Det er amerikanerne selv ved at indse. De tøver. De har heller ikke rigtig mod til at afvikle. Der skal jo også mod til at sige: vi tog fejl, og det har kostet nogle millioner mennesker livet. Men den erkendelse er på vej.

Skældsord fra Amerikas fjender hjælper ikke den erkendelse på vej. Der er kun én ting, som hjælper udefra. Det er, at amerikanerne ser, at deres venner — og dem hører vi jo til — vender sig i angst og sorg bort fra dem. Det er kommet dertil, at det halve USA er enigt med os, som fordømmer den krig, og den vil blive standset, når det tydeligt er mere end det halve USA. Enhver tilkendegivelse fra dem, hvis venskab ikke kan betvivles, vil hjælpe dem, som kæmper i USA for den samme sag.

Som en sådan tilkendegivelse, som den vægtigste i dag, betragter jeg anerkendelsen af Nordvietnam. Vi har ønsket meget, at vi kunne stå samlede om det, og derfor har vi i det udvalg, der har været nedsat, strakt os vidt for at nå til enighed. Regeringspartierne har talt om, at tidspunktet ikke var inde endnu. Derfor har vi spurgt efter et kriterium for det tidspunkt. Vi kunne godt være gået med til nogle måneders forsinkelse; hvis vi så kunne være blevet enige. Det svar, vi har fået fra udenrigsministeren, var, at tidspunktet var der, når krigen var forbi. Så er der ingen mening i det hele, for meningen var jo at komme med et bdirag til at få den krig standset. Anerkendelse bagefter, lige meget hvor rigtigt det vil være, er post festum.

Nu er det muligt, at nogen vil stå op og forklare, at nu er det nok snart forbi. Sådan er der blevet sagt i 25 år, og griber nogen efter den forklaring i dag; ja, så er det udflugter, som man søger. Men er der bevægelse i Paris, ja, så er der desto mere grund til at skubbe på. Det er nu, der skal handles.

Regeringen taler om forberedelse til et hjælpearbejde i Vietnam, når fjendtlighederne er ophørt. Det er udmærket. Det er vel oven i købet en socialdemokratisk idé. Det vil have vores fulde støtte, men at komme med det, når vi taler om anerkendelse af Nordvietnam, det er at ville tale om noget andet, det er at ville tale udenom, for det er nu, den krig raser; den krig, som det gælder om at få standset.

Poul Schlüter: På mange måder kunne det være fristende under andenbehandlingen af dette forslag at tage en række af de tanker, hr. Frode Jakobsen har rejst, op, men jeg må sige, at således som hr. Frode Jakobsen har talt her i dag, var det, han sagde, snarere et udtryk for en trøsbekendelse, end det var en politisk analyse, og derfor er det ikke så let at diskutere i dag med det ærede medlem.

Lad mig bare nævne et enkelt eksempel. Hr. Frode Jakobsen nævnte bl. a. i sin fortolkning af motiverne bag den amerikanske politik, at tusinder bliver dræbt for blot at bevare nogle amerikanske politikeres prestige. Jeg vil gerne sige, at når hr. Frode Jakobsen kan bruge en sætning af denne art fra denne talerstol i dag, så afslører hr. Frode Jakobsen en sådan ensidighed i bedømmelsen af den ulykkelige vietnamesiske tragedie, at man på det dybeste må beklage og være bekymret over, at han med disse synspunkter kan være sit partis ordfører.

Fra det konservative folkepartis side kan vi fuldt ud tiltræde betænkningen fra udvalget og statsministerens erklæring af 10. januar i år. Ligesom vi mente det under første behandling af dette SF-forslag til beslutning, mener vi i dag, at det under ingen omstændigheder vil kunne bidrage til et positivt forløb af fredsforhandlingerne i Paris, om det danske folketing nu ændrer den hidtidige danske holdning i spørgsmålet om optagelse af diplomatiske forbindelser. Vi tror snarere, det kunne skade tilvejebringelsen af en rolig atmosfære, og det er en rolig atmosfære, Parisforhandlingerne har brug for.

Vi ved jo alle, at Sverige har sine særlige forudsætninger; Sverige fører nu engang en neutral udenrigspolitik; og det stiller krav til Sveriges politik, som er anderledes end

[Poul Schlüter.]

dem, som stilles til os. Det land, vi vel nærmest kan sammenlignes med, må være Norge, og alle ved, at det norske standpunkt i spørgsmålet om optagelse af diplomatiske forbindelser med Hanoi er det samme, som den danske regering hidtil har fulgt.

Der er intet, der tyder på, at tidspunktet er egnet, og derfor synes jeg, det er rigtigt, som folketingets flertal formentlig vil give udtryk for nu, at vi venter, til der foreligger en afklaring af forhandlingerne i Paris. I mit parti mener vi, at når en sådan afklaring foreligger, må vi tage spørgsmålet op til ny vurdering, og vi har naturligvis lov at håbe, at forudsætningerne så er til stede for optagelse af diplomatiske forbindelser; men ingen kan fornuftigvis vide det i dag. Det ville være befriende, hvis det danske folketing havde nogen mulighed for at skaffe sig virkelig indfyldelse på spørgsmålet om krigens standsning, men det tjener ikke noget formål at foregive det, for sådan er de udenrigspolitiske kendsgerninger desværre ikke.

Jeg kan i det hele henvise til de bemærkninger, jeg gjorde på mit partis vegne under første behandling af dette forslag, og jeg må nu som dengang anbefale, at man stemmer imod SFs forslag til beslutning.

Per Møller: Forslaget om på et tidligt tidspunkt at optage diplomatiske forbindelser med Nordvietnam er ikke begrundet med, at man har danske interesser, som det gælder om at få varetaget, interesser, som for øjeblikket er nødlidende. Det fremgik sådan set klart af, hvad hr. Frode Jakobsen sagde, at det er ideen at give den ene part ved forhandlingsbordet i Paris en opmuntring, og hvilken part det er, hr. Frode Jakobsen vil opmuntre, fremgik jo klart. Men hvis man gør det, betyder det, at den anden part får det modsatte af en opmuntring, og jeg tror ikke, at man overdriver, hvis man mener, at en snarlig optagelse af diplomatiske forbindelser mod Nordvietnam ville virke som lidt af et spark over skinnebenet på amerika-

nerne. Jeg ser ikke, det er en naturlig opgave for Danmark at gøre noget sådant, så meget mindre som de amerikanske standpunkter under forhandlingerne jo har været i bevægelse. Det er ikke ret mange dage siden, at chefforhandleren for den nationale befrielsesfront under forhandlingerne i Paris udtrykkeligt erklærede, at De Forenede Stater og Sydvietnam bevæger sig fremad skridt for skridt. Det er også det indtryk, man har fået af de forskellige tanker og forslag, der er fremført, og på den baggrund er det ikke muligt at se nogen velbegrunderet motivering for, at Danmark på nuværende tidspunkt skulle skynde sig at give den ene part en opmuntring.

Jeg kan anbefale, at man følger flertallets indstilling og forkaster forslaget.

Stinus: Allerede under første behandling af SFs forslag havde jeg lejlighed til på det radikale venstres vegne at understrege, at vi finder det rigtigt, at Danmark anerkender Nordvietnam, men jeg fremhævede også dengang, at tidspunktet netop nu, medens fredsforhandlingerne i Paris finder sted, næppe er det rigtige.

Efter min mening kunne og burde Nordvietnam have været anerkendt for længe siden, men under den tidligere regering var dette tilsyneladende ikke aktuel politik. Når tidspunktet for anerkendelse netop nu må betegnes som næppe rigtigt, hænger det som nævnt sammen med de igangværende fredsforhandlinger i Paris. Disse fredsforhandlinger er ganske uafklarede, og en dansk anerkendelse af Nordvietnam i dag ville næppe bringe freden et skridt nærmere. Det afgørende for en beslutning om anerkendelse må dog være virkningen, hvor mikroskopisk den end måtte være, for mulighederne for fred i Vietnam.

I betænkningen giver regeringspartierne udtryk for, at Nordvietnam opfylder betingelserne for, at et land ikke alene kan, men bør anerkendes. Det er helt i overensstemmelse med mine bemærkninger under forslagets første behandling, og af betænk-

[Stinus.]

ningen fremgår det klart, at dette ikke alene er det radikale venstres, men regeringspartiernes opfattelse.

Det, der skiller i dag, er, som det også fremgik af debatten den 20. februar i år, spørgsmålet om tidspunktet for anerkendelse. Det hedder i betænkningen, at tiden ikke er inde til at optage diplomatiske forbindelser mellem Danmark og Nordvietnam, før fredsforhandlingerne er mere afklarede. Heri ligger klart og tydeligt, at når fredsforhandlingerne er mere afklarede, vil tiden være inde til dansk anerkendelse; det var det, jeg under første behandling kaldte at vælge det rette tidspunkt. Regeringspartierne er altså enige om, at Nordvietnam bør anerkendes, at tidspunktet nu ikke er det rette, men at det bør ske, når fredsforhandlingerne er mere afklarede.

Det er sandsynligt, at denne tilkendegivelse fra folketinget kun vil have ringe indflydelse, om overhovedet nogen, på parternes fredsvilje, men chancerne for, at flertallets synspunkter, regeringspartiernes synspunkter, således som disse fremgår af betænkningen, kan være med til at fremme fredsviljen hos begge parter, er dog efter min opfattelse større end SF-forslagets muligheder i så henseende.

Jeg skal derfor på det radikale venstres vegne anbefale, at man stemmer imod SF's forslag.

Sigsgaard: Det er ind imellem ret forbløffende, hvad man kan komme til at høre her i folketingsalen. Når man f. eks. i dag hører, at hr. Poul Schlüter så gerne ville bringe freden i Vietnam nærmere og egentlig også så gerne ville anerkende Nordvietnam, men at det desværre er lidt upraktisk for tiden, at han desværre ikke kan alt det gode, som han gerne ville, synes jeg ikke, det skal stå helt uimodsagt. For sandheden er jo, at det har hr. Poul Schlüter og hans parti plus mange andre overhovedet ikke prøvet på; de har overhovedet ikke prøvet på at stå noget mere neutralt, hvis det er det, man vil. De har hele vejen igennem støttet USA og har dermed deres ansvar for Vietnamkrigen. I det hele taget synes jeg ikke, det er rigtigt at stå her og fremstille det, som om Vietnamkrigen er en sag mellem USA plus måske enkelte andre lande, der har tropper i

Vietnam, og så Nord- og Sydvietnam. Andre lande er i høj grad involverede, herunder Danmark som allieret med USA. Vi har vores ansvar, og ganske særlig synes jeg, at de, der hele tiden har holdt fast på, at hvad USA gjorde, var det eneste rigtige, nu har deres store del af ansvaret, og det skal man ikke snakke sig fra.

Når hr. Poul Schlüter så taler om, at hr. Frode Jakobsens indlæg her for lidt siden slet ikke var et sagligt folketingsindlæg, det var en trosbekendelse, så vil jeg for det første sige, at det åbenbart er blevet et fælles, skal vi sige argument for i hvert fald 2 af regeringspartierne; det var nøjagtigt det samme, hr. Per Møller sagde ved første behandling — jeg har også læst førstebehandlingen igennem igen — det var, hvad han havde at komme med over for tilhængerne af en anerkendelse af Vietnam, at det var jo bare trosbekendelser, man kom med her. Men hvad er sandheden? Sandheden er, at man ikke fra regeringspartiernes side overhovedet forsøger en argumentation. Man kommer med nogle overfladiske skinargumenter, og dem skal jeg vende tilbage til; men en egentlig argumentation forsøger man ikke. Jeg skal i øvrigt ikke tage stilling til hr. Frode Jakobsens argumentation, men dér var da i hvert fald tale om et forsøg på en argumentation, og jeg vil også levere et sådant forsøg.

Dernæst: valgretsaldere kan komme til såkaldt fri afstemning her i folketinget, hvor medlemmerne kan stemme på tværs af partiskellene. Det samme gælder storlufthavnssagen og enkelte andre forslag, i almindelighed sager, der i forvejen er afgjort, og hvor det ingen betydning har. Men i dette spørgsmål gælder NATO-disciplinen, også for de radikale. Det var en deprimerende oplevelse at sidde dernede og høre hr. Stinus lige før stå og sige en hel masse ting, som han slet ikke mener. Men her gælder altså NATO-disciplinen, og vel ikke engang den radikale venstrefløj, hvis man kan tale om en sådan, vover nok andet end at følge USA-linjen.

Allerede ved første behandling var regeringen og regeringspartiernes stilling klar, ja, vel egentlig længe før. Så når det f. eks. fra hr. Frode Jakobsens side blev sagt ved første behandling, at der måske var et vist håb om en ændret stillingtagen, tror jeg egentlig ikke, at hr. Frode Jakobsen selv

[Sigsgaard.]

inderst inde havde megen tro på, at der skulle kunne ændres stilling. Der var kun nogle få timer, efter at den svenske beslutning om anerkendelse af Nordvietnam var blevet kendt, hvor der var forvirring omkring regeringen. Efter nogle ganske få timers forløb var NATO-samtalerne gennemført, og så var det klart, at USA ikke tillod, at Danmark fulgte Sverige.

Nu kunne regeringen naturligvis alligevel have fulgt Sverige, hvis ikke den og i hvert fald dens flertal havde været positivt interesseret i afhængigheden af USA. Det er regeringen nemlig ligesom tidligere regeringer, men det er sjældent indrømmet så klart, som da hr. Per Møller under første behandling af dette forslag sagde — det kan ses i Folketingstidende 1968-69, sp. 4241 —:

„det må være rimeligt, at vi ind i den samlede vurdering også lægger en overvejelse af, hvad vi med rimelighed skylder vores gode forbundsfælle USA“.

Her har vi den egentlige begrundelse for afvisningen af anerkendelsen af Nordvietnam. Her blev det sagt klart, mens de konservative og radikale ordførere krøb udenom og i dag kryber udenom og kommer med en masse bragesnak om, at tiden ikke er inde, men at viljen skam er god nok.

Et af regeringsargumenterne imod anerkendelsen er, at en sådan ville skade fredsförhandlingerne. Det er svært at se, hvordan dansk anerkendelse skulle kunne bringe dem til at gå endnu dårligere end nu, hvor de står så nogenlunde i stampe. Det, der ligger i argumentationen, er, at Danmark fortsat bør lægge sit lod i vægtskålen til fordel for USA, for det er jo det, man gør i dag, og det er det, man vil fortsætte med at gøre. Regeringen mener altså ikke, at der er behov for en blødgørelse af USAs holdning. Det har ellers vist sig, at standsning af bombardementerne af Nordvietnam kun har ført til en intensivering af krigsførelsen i Sydvietnam, i øvrigt samtidig med, at nordvietnameserne trappede deres krigsdeltagelse i syd ned.

Amerikanerne har altså ført en udpræget høgepolitik, der har forhindret ethvert resultat af Parisforhandlingerne. Samtidig fører en række af USAs allierede en lige så udpræget høgepolitik. Sydkorea, Australien, Thailand, for ikke at tale om Saigon-

regimet, kræver en endnu hårdere amerikansk kurs med det foreløbige resultat, at den bebudede amerikanske nedtrapping i Sydvietnam nu ser ud til at blive tvivlsom; omfanget er i hvert fald tvivlsomt.

Hvordan ville dansk anerkendelse af Nordvietnam blive tolket og virke i denne situation? Den ville blive tolket som en vis afstandtagen fra den amerikanske krigsførelse i Vietnam, men da Danmark er amerikansk allieret, dog snarere som en opfordring til USA og dets kampfæller om at ændre holdning og begynde en virkelig tilbageværing. Da det netop er høgepolitikken, der i dag har låst situationen fast eller ser ud til at have låst den fast, ville dansk anerkendelse af Nordvietnam betyde en svækkelse af denne høgepolitik og dermed en styrkelse af fredsmulighederne. Ud fra denne analyse betyder regeringens nej til forslaget en forringelse af fredsmulighederne, og det viser, at regeringspartiernes argumentation imod forslaget er i bund og grund forkert.

Det eneste af regeringspartiernes argumenter — igen i gåseøjne — der står tilbage, er som sagt slet ikke et argument, det er loyaliteten over for USA. Det er den eneste begrundelse, man har for at modsætte sig forslaget, og det er beklageligt, at kun én regeringsordfører har sagt det højt og tydeligt, nemlig hr. Per Møller.

Regeringen har i øvrigt, som udenrigsministeren sagde ved første behandling, 2 grundprincipper for en fredsordning i Vietnam. Det første er, som udenrigsministeren sagde, at Vietnam selv må afgøre sin fremtid. Det andet grundprincip er, at Danmark i fredens interesse ikke må tage parti i konflikten. Sådan sagde udenrigsministeren ved førstebehandling. Men hvad nu, hvis konflikten netop angår Vietnams selvbestemmelsesret? Hvad nu, hvis USA netop krænker selvbestemmelsesretten, altså krænker det, der er regeringens første princip? Skal Danmark da ikke tage parti imod den, der krænker Vietnams selvbestemmelsesret? Det synes ministeren måske nok rent teoretisk, men i praksis tager regeringen parti for den, der krænker selvbestemmelsesretten, for den, der krænker det, som regeringen siger er ét af dens 2 principper for en Vietnamløsning, og dermed tager regeringen selvfølgelig standpunkt imod den krænkede.

[Sigsgaard.]

Man handler altså stik imod det, som man siger er regeringens princip.

Man må sige, at der er meget falske toner i udenrigsministerens lur.

Hvad det andet princip angår: at Danmark ikke skal tage stilling af hensyn til freden, har Danmark jo netop taget stilling. Danmark har taget stilling for USA, og regeringens modstand imod forslaget her understreger denne stillingtagen. Dansk anerkendelse af Nordvietnam ville gøre Danmarks stilling mindre ensidig og ville bringe os nærmere udenrigsministerens og regeringens andet princip. I stedet handler regeringen altså stik imod også det andet af de principper, som den har stillet op.

Dansk anerkendelsespolitik er desværre i høj grad præget af politiske hensyn. Vi anerkender Vesttyskland, men ikke Østtyskland, Sydkorea, men ikke Nordkorea, og hovedprincippet synes at være, at man kan finde et rigtig effektivt militærdiktatur et eller andet sted, som man kan anerkende fremfor et kommunistisk land, så gør man det. Men der har dog været en voksende tilbøjelighed til at mene, at man bør holde op med alle disse politiske hensyn og simpelt hen anerkende de regeringer, der har og udøver magten.

Men nu kommer så regeringen midt i denne udvikling og bringer et helt nyt princip ind. Nu skal dansk anerkendelse gøres afhængig af den politiske virkning, som den kan tænkes at have på tredjelande. Man siger det så kønt: kriteriet for anerkendelse er, om den gavner fredens sag. Indførelsen af et sådant helt subjektivt kriterium bryder fuldstændig den udviklingslinje, som var i gang, og den lægger for alvor op til, at der nu skal drives politik på det felt. Man kan forestille sig masser af andre situationer, hvor regeringen kommer og siger: nu har vi afbrudt den diplomatiske forbindelse med dette eller hint land, for nu gavner det freden, og et halvt år efter: nu har vi optaget diplomatiske forbindelser med et helt tredje land, for nu gavner det freden, alt sammen efter regeringens opfattelse, altså et helt subjektivt kriterium, et tilbagefald til en linje, som man var ved at bevæge sig væk fra.

Det er jo helt op til regeringen at tage stilling i disse sager, og det vil altså sige, at man kommer ganske bort fra de mere sag-

lige kriterier, man ville lægge til grund, eller i hvert tilfælde de lettere konstaterbare kriterier, nemlig hvem der har og udøver magten i de pågældende lande.

Jeg ved ikke, om regeringen har gjort sig disse konsekvenser klart, men den kan ikke stå og komme med ét sæt såkaldte argumenter i denne situation og så lade dem være fuldstændig glemt i den næste.

VS vil naturligvis stemme for forslaget, og når regeringspartierne stemmer det ned, stemmer de, så vidt vi ser det, imod Vietnams selvbestemmelsesret, så stemmer de for en fortsættelse af indblandingspolitikken, for ensidighed i den sag, som man siger man vil væk fra, men som man ikke desto mindre her i dag ved sin afstemning bekræfter at man står fast på, og så stemmer de efter min bedste overbevisning imod noget, der måske kunne betyde en lidt hurtigere afslutning af USAs krig imod Vietnam. Loyaliteten over for USA vejer for regeringspartierne tungere end alle de smukke ord om Vietnam — desværre.

Skovmand: Nordvietnam har eksisteret som selvstændig stat siden 1954. Alligevel er det først med den betænkning, der her foreligger, at et flertal i folketinget går ind for, at Danmark optager diplomatiske forbindelser med Nordvietnam, om end man vil vente og se, hvad der kommer ud af Parisforhandlingerne.

Det er glædeligt, at man nu er nået så langt, og jeg synes ikke, hr. Frode Jakobsen med nogen ret kan hævde, at det radikale venstre går baglæns i udenrigspolitisk henseende. Nu ved jeg, at hr. Frode Jakobsen altid har haft en positiv holdning over for frihedskampen i Vietnam, men det har hans parti ikke haft. Han burde derfor optræde med større varsomhed i denne sag, når han optræder som partiets ordfører.

Selv om jeg synes, der er nået meget i betænkningen, vil jeg alligevel stemme for SF's forslag, og jeg skal kort begrunde hvorfor.

Jeg er af den opfattelse, at en sådan anerkendelse i øjeblikket vil være til gavn for forhandlingerne i Paris. Jeg skal indrømme, at man med en sådan anerkendelse løber en risiko for at opmuntre kredse i Nordvietnam og måske også den nationale befrielsesfront, som går imod en fredsslut-

[Skovmand.]

ning nu, fordi de venter at få bedre betingelser på et senere tidspunkt. Denne mulighed foreligger naturligvis, men jeg vil tro, den er mere teoretisk end virkelig sandsynlig. Den vietnamesiske befolkning har lidt så forfærdeligt under krigen, at man såvel i den nordvietnamesiske regering som i den nationale befrielsesfront har stærke be-
væggrunde til at få sluttet krigen så hurtigt som muligt.

Over for USA vil en dansk anerkendelse af Nordvietnam, så vidt jeg kan se, kun kunne have en gavnlig virkning. Den amerikanske regering er udsat for et voldsomt pres fra den sydvietnamesiske regering og ledende militære kredse i USA, som kun vil gå med til at afslutte krigen på betingelser, der er uantagelige for nordvietnameserne og den nationale befrielsesfront. Vi har netop i dag fået at vide, at amerikanerne som følge af pres fra disse kredse kun vil trække 25.000 soldater tilbage fra Vietnam.

Hvis et allieret land som Danmark nu anerkender Nordvietnam, vil det virke som en advarsel, der samtidig støtter de kræfter i den amerikanske regering, som alvorligt arbejder på at få sluttet fred i Vietnam. Det er værd at huske, at der endnu er gået så kort tid efter det amerikanske præsident-skifte, at den nuværende præsident, Richard Nixon, ikke kan siges at være ansvarlig for Vietnamkrigen. En dansk anerkendelse nu af Nordvietnam vil derfor ikke skade præsident Nixons muligheder, men kun skade hans forgænger, Lyndon B. Johnson. Om nogle måneder vil situationen måske se helt anderledes ud, derfor bør vi efter min opfattelse udnytte de muligheder, der foreligger, og allerede i dag stemme for Nordvietnams anerkendelse.

Ordføreren for forslagsstillerne (Gert Petersen): Jeg vil først takke de partier, som har givet tilslutning til socialistisk folkepartis forslag om optagelse af diplomatisk forbindelse med Nordvietnam. Jeg er naturligvis især tilfreds med og lykkelig over, at socialdemokratiet som det største danske parti har givet tilslutning til forslaget. Hermed skal ikke siges noget som helst nedsettende om de andre, der har givet tilslutning, ej heller om hr. Skovmand, hvem

jeg skal komme tilbage til om et øjeblik, og naturligvis ikke om hr. Sigsgaard, hvis indlæg jeg i alt væsentligt var ganske enig med ham i; men det har jo ikke den samme nyhedens interesse, at venstresocialisterne har taget dette standpunkt, som at socialdemokratiet har taget det.

Jeg synes, det er godt, at der er sket denne udvikling, og jeg er ikke helt så pessimistisk som hr. Sigsgaard med hensyn til, hvordan man set ud fra et standpunkt, der ønsker frihed og fred for Vietnams folk med de amerikanske tropper ude af landet, vil bedømme afstemningen her i folketinget; det skal jeg ligeledes komme tilbage til.

Men med udgangspunkt i noget, hr. Skovmand sagde, og som har relation netop til den debat, vi havde her i januar 1967, da socialistisk folkeparti for første gang kom med et forslag om anerkendelse af Nordvietnam, må jeg lige gøre nogle bemærkninger.

Hr. Skovmand mente, at der var noget principielt aldeles afgørende nyt i den flertalsopfattelse, der er kommet til udtryk i betænkningen, hvori det siges, at man er enig i, at Nordvietnam opfylder de i folkeretten i almindelighed stillede betingelser for, at et land bør anerkendes, men at man af hensyn til fredsforhandlingerne — jeg skal komme tilbage til formuleringen — ikke finder tidspunktet passende nu. Hr. Sigsgaard var inde på dette med at gøre politiske kriterier afgørende og sætte dem ved siden af det faktiske kriterium, men hr. Sigsgaard havde ikke helt ret i, at det var så nyt i dansk politik. Det er faktisk det samme argument, som den daværende statsminister, hr. J. O. Krag, kom med i januar 1967, da han på regeringens vegne afviste en anerkendelse af Nordvietnam, som vi havde foreslået. Han sagde, at man ikke måtte forveksle rettligheden til at anerkende et land — og den indtrådte, når der var tale om, at den pågældende regering havde den faktiske magt i landet — med en pligt til at anerkende det pågældende land; han mente, at denne pligt måtte indgå i en afvejning, hvor også andre faktorer var med, her først og fremmest hensynet til freden, og jeg ved ganske bestemt, at hr. J. O. Krag dengang også talte om de kommende fredsforhandlingerne.

[Gert Petersen.]

Hele forskellen mellem standpunktet fra januar 1967 og standpunktet i dag, som flertallet i denne sal indtager — altså det standpunkt, som alle i denne sal minus socialistisk folkeparti dengang indtog, og som flertallet nu indtager — er, at dengang var fredsforhandlingerne ikke kommet i gang; det er de nu. Dengang sagde man, at af hensyn til de fredsforhandlinger, som ikke er kommet i gang, må vi afstå fra at anerkende Nordvietnam, selv om der vel egentlig nok kunne være noget rimeligt i det. Nu siger man: af hensyn til de fredsforhandlinger, som nu er kommet i gang, må vi afstå fra at anerkende Nordvietnam, selv om der egentlig nok kunne være noget rimeligt i det. Det er ganske rigtigt, at i hvert fald set ud fra denne betragtning er der partier, som har stået helt stille i deres standpunkt siden januar 1967, måske nærmest bevæget sig baglæns, medens man derimod så erkende, at socialdemokratiet har bevæget sig forlæns i og for sig ud fra den samme hovedpræmis, nemlig at hensyn til freden må indgå i den almene overvejelse, og her forstår jeg altså hr. Frode Jakobsen sådan, at hensynet til freden nu tilsiger Danmark at gøre brug af den ret, vi har haft og har haft længe — fordi de faktiske forhold reelt var, at Hanois regering er effektiv — gøre brug af denne ret til at anerkende Nordvietnam her og nu.

Men i stedet vil man altså fra regeringspartierne side diskutere tidspunktet; man vil bruge de fredsforhandlinger, som tidligere ikke var kommet i gang og derfor var undskyldning for ikke at anerkende, som undskyldning for stadig væk ikke at anerkende.

Jeg hævder, at det her drejer sig om undskyldninger og ikke om ret meget andet. Vi har været ude for mange undskyldninger i årenes løb i denne sag. Første gang socialistisk folkeparti stillede forslag om anerkendelse, sagde man f. eks. fra radikal side — det var den nuværende kulturminister, hr. K. Helveg Petersen, som var ordfører — følgende, som jeg citerer fra Folketings-tidende 1966-67, 2. samling, sp. 900, og det var hovedundskyldningen for ikke at anerkende:

„En anerkendelse af Nordvietnam side om side med Sydvietnam ville imidlertid

indebære anerkendelse af, at der er to selvstændige stater, hvilket strider imod Genèveaftalerne af 1964.“

Dengang vidste vi, og vi sagde det fra SF's side, at det ikke ville blive opfattet så bogstaveligt fra nordvietnamesisk side. Nu ved alle det, og hvad er der så sket? Ja, der er naturligvis sket det, at det radikale venstre har forladt denne begrundelse for ikke at anerkende Nordvietnam. Så vælger man en anden begrundelse. Så siger man, at det er hensynet til tidspunktet i udviklingen af fredsforhandlingerne osv. Jeg tror, hr. Sigsgaard havde helt ret, da han pegede på den indflydelse, der udøves på os udefra, eller måske skulle man sige den loyalitet, som udvises her indefra, fra en del af denne sal, over for faktorer udenfor. Hr. Sigsgaard citerede hr. Per Møller under første behandling af dette forslag. Jeg havde også bemærket mig denne udtalelse; enhver kan slå den op; og jeg kunne nok have lyst til at spørge hr. Stinus, om det virkelig var helt gennemtænkt, da hr. Stinus forklarede os, at i sin fortolkning af denne betænkning og flertallets udtalelse i betænkningen havde han sandelig sine regeringspartnere, de andre regeringspartier, bag sig. Jeg kunne nok have lyst til at spørge, om det var en helt troværdig udtalelse eller i hvert fald en helt gennemtænkt udtalelse.

Men det var jo ikke bare hr. Per Møller, som under første behandling var inde på disse betragtninger. Hr. Poul Schlüter var det også. Jeg citerer fra sp. 4239, hvor sammenligning drages med Sverige, og hvor hr. Poul Schlüter sagde:

„Vort udgangspunkt er ikke det samme. Når et land som Sverige fører en principiel neutral udenrigspolitik, fordrer det i mange situationer, at man indtager standpunkter, som kan påkalde sympati og forståelse også i den anden verdens politiske lejr.“

Sådan må altså Sverige opføre sig. Og hr. Poul Schlüter fortsatte:

„Derfor er der — det må indrømmes — en vis logik i det svenske standpunkt. Men jeg vil da sige, at hvis Danmark skulle have været før Sverige på trods af et andet udenrigspolitisk udgangspunkt, ville det vist de fleste steder være blevet optaget nærmest som grotesk.“

[Gert Petersen.]

Jeg synes, det var en ganske talende og interessant udtalelse. Hvad er Danmarks andet udgangspunkt i forhold til Sverige? Det er naturligvis NATO-tilhørsforholdet. Hr. Poul Schlüter sagde faktisk, at hvis NATO-landet Danmark var kommet først her i Skandinavien med at anerkende Nordvietnam, ville det blive opfattet som grotesk.

Man kan have forskellige syn på NATO. Jeg er i og for sig enig med hr. Poul Schlüter. Jeg forstår, at hr. Frode Jakobsen har en anden opfattelse og mener, at det er muligt, at det kan gøres, og fysisk muligt er det da også for Danmark at anerkende Nordvietnam, selv om vi er medlemmer af NATO. Men selv hr. Frode Jakobsen må erkende, at det bliver svært, når ordføreren for det konservative folkeparti er af den opfattelse, at en sådan anerkendelse, fordi vi har en anden udenrigspolitisk orientering end Sverige, altså fordi vi er et NATO-land, ville blive opfattet som grotesk.

Til slut et par ord om, hvad en anerkendelse efter min opfattelse ville betyde. Jeg skal gøre det ganske kort, eftersom der ikke er meget nyt at føje til i forhold til det, hr. Frode Jakobsen og hr. Sigsgaard og i øvrigt også hr. Skovmand har sagt.

Vi er i en situation under fredsforhandlingerne, og det er netop hensynet til disse fredsforhandlinger, som gjorde, at socialistisk folkeparti gentog sit forslag fra 1967, genfremsatte det. Vi kom med det den 15. januar i år. I dag er vi et godt stykke inde i juni måned. Det er snart et halvt år siden, forslaget blev fremsat. I den tid har fredsforhandlingerne sneglet sig af sted, og man må nok spørge — vi spurgte om det dengang, og vi gentager nu et halvt år senere spørgsmålet: Trænges der ikke til nogen inspiration i disse fredsforhandlinger? Trænges der ikke til initiativer udefra, trænges der ikke til påvirkning? Er der udsigt til, at disse fredsforhandlinger kan afklares inden for overskuelig fremtid på anden måde, end at de måske bryder sammen, eller at de løber helt ud i sandet?

Det er jo fredsforhandlinger, som ikke føres på ligelig basis. Jeg så, at den czechoslovakiske kommunist, en af veteranerne i det czechoslovakiske kommunistparti, dr. Kriegel, som man har belønnet for 38 års

tjeneste i revolutionært arbejde med at smide ham ud af partiet, under et opgør dernede havde sagt, at han afviste de forhandlinger, som var ført med russerne, for det var forhandlinger, hvor den ene part ville skrive med kanoner og granater i stedet for med fyldepen. Det er en nøjagtig, nej, det er en hundrede gange mere end tilsvarende situation, vi har i forholdet mellem Nordvietnam og den nationale befrielsesfront på den ene side og verdens største militærmagt, USA, og USAs hjælpere i Sydvietnam på den anden side. Sådan er den forhandlingssituation, så ligelig er den forhandlingssituation, og man kunne nok spørge, om det ikke var rimeligt for lande med demokratisk tradition, for lande, hvem den internationale afspænding ligger på sinde, at komme den svagere part til hjælp og prøv på bare en lille smule at udligne forskellen mellem disse to vægtskåle.

Det er jo det, en anerkendelse af Nordvietnam i den nuværende situation ville betyde. Det ville betyde et indslag i den offentlige debat i De Forenede Stater. Det ville betyde en hjælp til de kredse omkring senator Kennedy, som har genoptaget kritikken af krigsførelsen, som efterhånden føler sig lige så foruroliget over præsident Nixons krigsførelse og udenrigspolitik i Vietnam, som vi gjorde det over præsident Johnsons, og med rette. At der tages 25.000 mand hjem ud af en styrke på omtrent 600.000 mand, kan ikke ændre ret meget, det kan ikke gøre megen forskel. Sandheden er, som det også er blevet sagt af en anden af kritikerne i USA, den tidligere chefforhandler i Paris, Harriman, at det er, ligesom det amerikanske militær, næsten uanset hvad regeringen hjemme i Washington ønsker eller vil, er uvillig til at aftrappe denne krig, at man har besvaret nordvietnamesiske og FLN-aftrapninger med fornyede angreb, sådan at krigen på ny er eskaleret.

Jeg er derfor helt overbevist om, at en dansk anerkendelse af Nordvietnam ville bidrage til at skabe mere ligelighed i fredsforhandlingerne. Måske ville den trække andre vestlige lande med sig; det skulle jeg ikke beklage. Det ville yderligere styrke ligeligheden; det ville betyde, at de uforsonlige på den amerikanske og især vel på den sydvietnamesiske side blev mere isolerede; det ville betyde, at den offentlige debat

[Gert Petersen.]

i USA kunne henvise ikke bare til Sverige, men også til NATO-medlemsstaten Danmark som et af de lande, der ønskede en afslutning på krigen, og som også var villig til at gøre noget for en sådan afslutning, at Nordvietnam og også FLN fik sine rettigheder respekteret.

Derfor tror jeg da også, at alene den afstemning, som vi nu skal til, hvor omtrent halvdelen af dette tings medlemmer vil give udtryk for, at de anser det for rigtigt, at Danmark nu optager diplomatisk forbindelse med Nordvietnam, vil komme til at påvirke debatten i USA. Én ting er indenrigspolitikken, en anden ting er udenrigspolitikken og hensynet til de millioner af mennesker, som er ofre for krigen i Vietnam.

Jeg vil til sidst sige, at vi her naturligvis har en række diskussioner om, hvad de konservative mener, hvad det radikale venstre mener, hvad udenrigsministeren mener osv., og de diskussioner fører vi videre, for jeg tror ikke, at Danmark har ydet et tilstrækkeligt bidrag — som Danmark kan yde — før vi fuldt ud anerkender Nordvietnam. Men jeg er helt sikker på, at selv den valne formulering, som regeringspartierne efter min opfattelse har fundet frem til, vil gøre et vist indtryk i den offentlige debat i USA, og jeg er endnu mere sikker på, at den omstændighed, at omtrent halvdelen af folketinget udtaler sig for en anerkendelse her og nu, vil gøre et meget stærkt indtryk i den offentlige debat i USA. Jeg tror, det er ad den vej, vi fra dansk side kan bidrage til en afslutning af denne onde krig, en afslutning, som giver det vietnamesiske folk dets frihed.

Udenrigsministeren (Poul Hartling): Jeg har ikke meget at tilføje til debatten. Som allerede fremført ved første behandling af dette forslag må jeg være af den opfattelse, at selv om Nordvietnam opfylder de sædvanlige betingelser for, at man kan optage diplomatiske forbindelser med landet, er tidspunktet til sådanne overvejelser ikke det rigtige. Når fredsforhandlinger er i gang, vil en ændring af de rent faktiske kontakter, som eksisterer imellem Danmark og Nordvietnam, ikke være rigtig og ikke være gavnlig for fredens sag. En ændring nu er heller ikke påkrævet hverken af hensyn til danske

erhvervsinteresser eller af hensyn til det planlagte hjælpearbejde.

Frode Jakobsen: Jeg tror ikke, der er grund til at beskæftige sig med hr. Poul Schlütters køren i ring; dels har hr. Gert Petersen gjort det, dels var det en gentagelse fra første behandling. Men det er selvfølgelig at køre i ring, når man over for dem, der svarer, at det er en beklagelig konsekvens af NATO, siger, at dette her, det har sandelig ikke noget med NATO at gøre, og over for dem, der peger på Sveriges eksempel, siger, at der kan sandelig ikke paralleliseres med Sverige, for Sverige er et neutralt land; vi må paralleliseres med Norge, fordi Norge er medlem af NATO.

Hr. Gert Petersen var inde på, at vi måske skulle have haft en tidligere anerkendelse af Nordvietnam; hr. Skovmand var inde på noget lignende, men det var først nu, vi kom dertil. Jeg mener, det beror på misforståelser. Her er ikke bare tale om en modning på grund af en udvikling — det er der naturligvis også — men det er, som jeg påpegede ved første behandling, en helt anden situation. Hovedgrunden til, at vi ikke kunne være med til at anerkende Nordvietnam tidligere, var, at det klart var slået fast dengang, at de kæmpede i Nordvietnam, og det, de kæmpede for, var Vietnams forening. Derfor mener jeg ikke, det ville have været rigtigt udefra at slå Vietnams deling fast, at anerkende både Sydvietnam og Nordvietnam. I dag er det en helt anden situation. Man forhandler i Paris, og det er klart, at hvis der kommer noget ud af de forhandlinger, betyder det, at man har accepteret som et skridt på vejen i hvert fald den midlertidige deling af Vietnam; og så kan det ikke være vor opgave at sige ligesom kineserne: I har ikke fået jeres vilje igennem, I har at blive ved med at slås. Derfor mener jeg ikke, det var rigtigt at anerkende Nordvietnam før. Efter forhandlingerne i Paris ville det være helt forkert ikke at gøre det. Der er en god sammenhæng i det socialdemokratiske standpunkt.

Den radikale æggedans ville have været morsom, hvis det ikke havde været så tragiske ting, vi taler om; derfor tror jeg, at det rigtige udtryk er at kalde den tragikomisk. Engang hed det, at det rigtige ville være at

[Frode Jakobsen.]

anerkende Nordvietnam i stedet for Syd-vietnam, Nordvietnam var kvalificeret, Syd-vietnam ikke; det var den højtærede kulturministers synspunkt. Nu synes jeg, det er blevet klart, at når krigen er på sit højdepunkt, er kampene begrundelsen for, at man ikke kan anerkende; så siger man: hvis der dog var forhandlinger i gang, lå det anderledes. Når der er forhandlinger i gang, er begrundelsen for, at man ikke vil anerkende, at der forhandles, så må der være ro. Så ved vi i hvert fald én ting, og det er, at regeringspartierne, herunder de radikale med en enkelt hæderlig undtagelse, ikke vil være med; hvis de ikke har den ene begrundelse, så kan også det modsatte bruges som begrundelse.

Jeg talte om ungdomsoprør, om tillidskrisen mellem generationerne, og spurgte, om vi her så det endelige bevis for, at de radikale har afskrevet ethvert håb om troværdighed hos de unge. Efter denne debat er der ingen grund til at spørge om det længere; det har hr. Stinus givet svaret på.

Ordføreren for forslagsstillerne (Gert Petersen): Blot en kort bemærkning til hr. Frode Jakobsen, selv om jeg villigt skal erkende, at spørgsmålet ikke er af den store betydning. Jeg opfattede nu den debat, vi havde i januar 1967, sådan, at det var hr. Frode Jakobsen, der havde ordet uden for ordførerrækken, som havde den opfattelse, at en anerkendelse af Nordvietnam ikke ville være rimelig, fordi det ville cementere delingen. Den opfattelse, jeg citerede, var den, som den daværende statsminister kom med, og som var dækket af socialdemokratiets politiske ordfører.

Men jeg synes ikke, at spørgsmålet er så centralt. Det er det, der sker nu, der er det centrale, og her har jeg et problem, som det undrede mig at den højtærede udenrigsminister ikke var inde på, det er derfor, jeg må tage ordet igen. Jeg vil godt have at vide: hvad forstås der ved, at fredsforhandlingerne i Paris skal være mere afklarede, før Dan-

mark kan skride til anerkendelse? Hvad mener regeringspartierne, og — man må gå ud fra, det har været drøftet med regeringen — hvad mener regeringen med det? Mener man f. eks., at en afbrydelse af fredsforhandlingerne, et sammenbrud af dem, er et udtryk for, at de er blevet afklaret? Det må det jo være, rent sprogligt, rent logisk, men skal det opfattes sådan, at hvis man kommer så vidt i afklaringsprocessen, at fredsforhandlingerne desværre bryder sammen, så træder, om jeg så må sige, denne forventede efterbevilling, der er nedlagt i betænkningen her, i kraft?

Aksel Larsen: Udenrigsministeren sagde, at selv om Nordvietnam opfylder betingelserne for anerkendelse, er det rette politiske tidspunkt ikke inde nu. Det har vi jo hørt ved andre lejligheder, i andre situationer. Jeg tillader mig at spørge udenrigsministeren: kan han forestille sig, at det rette politiske tidspunkt nogen sinde vil være inde? Kan udenrigsministeren sige noget om, hvilke betingelser han stiller for, at det rette politiske tidspunkt skal være inde? Det er efterhånden lidt kedeligt bestandig at høre dette positive-negative: ja, Nordvietnam bør anerkendes, men det rette politiske tidspunkt er ikke inde nu. Undskyld, jeg spørger endnu hårdere: vil det rette politiske tidspunkt for regeringen først være inde i det øjeblik, den får en skriftlig tilladelse fra State Department i Washington?

Udenrigsministeren (Poul Hartling): Det rette politiske tidspunkt kan være inde, der kan komme den situation, hvor det er inde; det har ikke noget at gøre med det sidste, som det ærede medlem sagde.

(Kort bemærkning).

Ordføreren for forslagsstillerne (Gert Petersen): Vi kunne have sparet os den bemærkning, hvis den højtærede udenrigsminister havde svaret på mit spørgsmål, nemlig om en afbrydelse af fredsforhandlin-

[Gert Petersen.]

gerne, et sammenbrud af dem, hvor ulykkeligt det end måtte være, af regeringen og flertallet opfattes således, at nu er der sket en afklaring — mere afklaring, som der står i betænkningen — og så kan man skride til anerkendelse.

Hermed sluttede forhandlingen.

Forslaget til folketingsbeslutning
forkastedes med 86 stemmer mod 66; 1 medlem tilkendegav, at han hverken stemte for eller imod.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om statens tjenestemænd.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 194) findes i tidenden sp. 4591, lønningsudvalgets betænkning i tillæg B. sp. 3105).

Der var stillet 23 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Formanden: Sammen med denne sag foretages de under punkterne 9-12 på dagsordenens opførte sager, nemlig:

Anden behandling af forslag til lov om tjenestemandspension.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 195) findes i tidenden sp. 4591, lønningsudvalgets betænkning i tillæg B. sp. 3105).

Der var stillet 19 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Anden behandling af forslag til lov om tjenestemandslønninger m. m. og klassificering af tjenestemandstillinger i staten, folkeskolen og folkekirken.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 246) findes i tidenden sp. 6302, lønningsudvalgets betænkning i tillæg B. sp. 3105).

Der var stillet 12 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen og om ophævelse af lov om lønninger m. m. til folkeskolens lærere. (Tjenestemandstreformen og ændring af reglerne om refusion).

(Første behandling af lovforslaget (nr. 244) findes i tidenden sp. 6302, lønningsudvalgets betænkning i tillæg B. sp. 3105).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Anden behandling af forslag til lov om folkekirken lønningsvæsen m. m.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 248) findes i tidenden sp. 6302, lønningsudvalgets betænkning i tillæg B. sp. 3105).

Der var stillet 2 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagenes overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Ivar Nørgaard: Folketingets lønningsudvalg har næsten været stillet over for samme opgave, som Kraka blev stillet over for, da hun fik at vide, at hun hverken måtte møde nøgen eller påklædt.

Lønningsministeren sagde ved første behandling, at folketingsudvalget naturligvis var fuldstændig frit stillet, når det skulle tage stilling til lovforslagene, men på den anden side skulle man fornuftigvis følge organisationerne så vidt muligt. Vi har senere i tidsskrifter og presse, ikke mindst i organisationernes fagblade, set, at organisationerne naturligt opfatter det på den måde, at de har indgået et forlig med lønningsministeren og regeringen, og at man ikke vil opfatte det som i overensstemmelse med spillets regler, hvis den ene forligspartner, nemlig regeringen, skulle give sig til at